

A c rn 

A cárnő

ÁDÁM LÁSZLÓ

Budapest, 2024

ÁDÁM, L. (2024): *A cárnő*. Budapest.

E munka – kizárva a haszonszerzés bármilyen fajtáját – változatlan formában szabadon terjeszthető.

This work, excluding any use generating profit, may be freely distributed as long as the content remains unchanged.

*Ott ül asztalánál, ő, a cárnő,
Kiszolgálják nemesek, bojárok,
Töltögetnek délibort neki –
Eszik hozzá fűszeres kalácsot,
Körülötte rettenetes őrség,
Vállukon a rettenetes fejsze.*

*Több se kell a rettegő öregnek –
Vénasszonya lábához letérdel.
„Adjonisten, rettenetes cárnő!
No de most már megnyugszik a lelked?”
De az öregasszony rá se néz,
Parancsot ad: ki vele, ne lássa!
Odafutnak nemesek, bojárok,
Az öregot ütik, taszigálják,
Szaladnak az ajtónálló örök,
Fejszéikkel majdhogy felapritják.
Látja a nép, nagyot nevet rajta:
„Úgy kell neked, vén, ostoba birka!
Tanulhattál, pipogya fajankó!
Bolond, aki más szekerét tolja!”*

PUSKIN: *Mese a halászcseréből meg a kis halászcseréről* (VAS ISTVÁN fordítása).

A férfiú tízparancsolata

1. Fogadd el, hogy a valóságon nem lehetsz úrrá semmiképpen!
2. Ne tulajdoníts magadnak túl nagy jelentőséget, sem kicsinyhitű ne légy!
3. Urald önmagadat: ne légy rabja érzéseidnek és vágyaidnak!
4. Vedd kezedbe életed irányítását!
5. Sem szolgája, sem zsarnoka ne légy senkinek!
6. Állj ki magadért: nem hátrálhatsz meg a harc elől!
7. Magadnak bizonyíts; ne mások véleményével mérd magad!
8. Felebarátodat cselekedetei szerint ítéld meg!
9. Bocsáss meg, de ne felejts!
10. Ne a nő, hanem életed célja, küldetésed legyen legfontosabb számodra!

Tartalom

Előbeszéd	9
Az éretlen nő	9
Főparancsolatok	10
Ő, a cárnő	11
Csótányok közt	14
Hitelesítés	15
Nőmozgalom	16
Gombház, sej, ha leszakad	16
Asszonyi hatalom	18
Három kívánság	20
Eltérő szerepek	23
Margitkám	25
Próbatételek	25
Könnyek a lekvárban	28
Értelmező kisszótár férfiaknak	30
De ki őrzi az öröket?	31
A tudás hatalom (de nem boldogít)	34
Minden jó, ha a vége jó (vagy ha kevéssel is beéred)	38
És legvégül – kitaláltad – néhány szó a szerzőről	38
Köszönetnyilvánítás	38
Olvasmányok	39

Előbeszéd

Nő és férfi – megérdemlik egymást. Semmivel sem becsesebb egyik vagy másik. Legfeljebb abban versenghetnek, melyikük nyomorúsága különb.

A veréb nem tudja, mennyi kétszer kettő, nem termel semmit, nem hoz létre semmilyen értéket, csak azt „tudja” – azt viszont kiválóan –, mire van szüksége az életben maradáshoz és a szaporodáshoz. Nem alakítja át tudatosan, nem igazítja maga igényeihez környezetét, ehhez nincs elég esze és ereje, csupán alkalmazkodik a lehetőségekhez. Ebben viszont jószerével utolérhetetlen. Ezért is lett világpolgár, fordul elő Földünk nagy részén.

Az ember sok tekintetben hasonlít a verébhez. Bizonyos körülmények között azonban – ellentétben a szóban forgó jeles jószággal – azt is meg tudja mondani mennyi kétszer kettő, s hova tette a kalapját.

Az ember, akárcsak a veréb – ne higgye, ki nem akarja – határtalanul önző teremtmény. Saját hasznán kívül más nemigen érdekli. Bármit teszünk is másokért, valójában saját szükségleteinket elégítjük ki. Szülőanyja sem érdek nélkül, önzetlennül gondozza csecsemőjét, hanem mert örömteli érzés, ha kielégíti gondoskodással kapcsolatos késztetéseit, szülői ösztönét. Ha kizárólag belátásukra, józan eszükre volna bízva, mit gondolsz, hányan gondoskodnának ivadékaikról?

Okosabb a mondottakat zokszó nélkül elfogadni, mint lázadozni, panaszkodni, tagadni; siker reménye nélkül hadakozni a tények ellenében. Természet Ősanyánk (magunk között szólva mocskos, ócska úrinő) így biztosította teremtményeinek túlélését. Más kérdés, hogy a felnőtt, érett ember, belátása, nevelése stb. okán olykor képes felülemelkedni mértéktelen önzésén.

Természet Ősanyánk nincs tekintettel céljaira, egyéniségedre, igényeidre stb. El akarja érni, hogy maradj életben változó körülmények között is, és szaporodj. Ha tudsz...

Az éretlen nő

Sohasem lehetne eltérni az asszonyt, ha a világ fátul is szaporodhatnék (közmondás).

A nőket jobbára kisleánynak, apuci icipici tündérkéjének (rokonértelmű kifejezéssel: szörnyecske) nevelik, és sokan érzelmileg és erkölcsileg gyermekegek maradnak még hajlott korukban is. Gondoskodjon róluk valaki. Ha nem szüleik, akkor gyermekeik, egy vagy több férfi. Esetleg valamilyen intézmény. Mondjuk, az egyház, az állam. Bárki.

Elsősorban nem férfi kell nekik, hanem apapótlék, eltartó, gondviselő, lényegét tekintve haszonállat, derék igavonó. Képességeik lényegében ugyanazok, mint a férfiaké, de az élet bizonyos területein kevesebbet vár tőlük családjuk, környezetük.

Mai napság, úgy tűnik, nem kevés fehérszemély él száználmas gyermekességben. Külsőjükön, megjelenésükön kívül nemigen törődnek adottságaikkal, nem fejlesztik személyiségüket stb. Tolakodók, erőszakosak, követelőzők. Máستól várják minden igényük kielégítését. Úgy hiszik, elég, ha tudják, hogyan szerezhetik meg maguknak, tarthatják maguk mellett azon személyeket, akik gondoskodnak róluk. Kapcsolataikat érzelmeik, önbecsülésük szabályozására használják.

Közösségünk mintának tekinti: a férfiak legyenek felelősek családjukért, és oldjanak meg minden nehézséget. Az éretlen nők szó szerint veszik a mondottakat, ezért minden terhet szolgálai vállaira raknak, ők maguk pedig igyekeznek gondtalan életet élni. Boldogult anyai nagyapám és hitestársai szerint egész nap hátsójukat mereszteni. S a szerepével azonosuló férfiú is úgy véli, mindez természetes, az együttélés szükségszerű velejárója.

Netán azt hiszed, a férfiak különbek? Fenéket! Az éretlenség nem tesz különbséget az ivarok között. Csakhogy... ha egy férfiú szaporodni akar, nem elég, ha illegeti magát (mint egy orrszarvú, túllruhában), vagy közszemlére teszi családi ékszerait. Nevetséges, száználmas alaknak, bolondnak tartják, ha ilyesmivel próbálkozik. Ha nincsenek erőforrásai (képességek, igyekezet, célok, javak, társadalmi rang s a többi), vagy nem tud meggyőzően alakoskodni, a nők számára – mint lehetséges társ – láthatatlan marad. Talán megfelelő szolga, hasznos eszköz, de nem megfelelő társ. Alkalmazkodási nehézséggel küzd, ütődött. Ő bizony – szerencsétlen szőrös kandúr – kimarad a szaporodásból. Vagy megnézheti, milyen nőt kap a pénzéért...

Főparancsolatok

1. Vigyázz magadra, te ütődött!

A férfiú főparancsolatai

Biztosíts nekem korlátlan és kizárólagos hozzáférést vagyunkádhoz!

Légy elkötelezett!

Vállalj felelősséget kívánságaidért és tetteidért!

Ne mesterkedj; mondd meg kereken, mit akarsz, ne kelljen találgatnom!

Ne csinálj cirkuszt!

A nő főparancsolatai

Én vagyok a Nő, a te Nőd, aki megszabadított téged anyád rabságából!

Ne legyenek neked saját igényeid, se más nőid énelőttem!

Ne borulj le más nőknek, és ne engedd, hogy szolgálatukra kényszerítsenek, mert én, a te Nőd, féltőn szerető Nő vagyok!

Hét napon át dolgozzál és végezd minden munkádat, a hét nyolcadik napját azonban megszenteld!

Ne kívánd felebarátod feleségét, se ágyasát, se leányát, se tehenét, se szamarát – semmi nőneműt, ami a te társadé!

Ő, a cárnő

A férfiakról mindig kiderül, hogy hibáik is vannak.

Számíts rá, hogy soha nem lesz elég neki, amit nyújtani tudsz. Nem vár többet tőled, mint rendkívüli alkalmasságot, s hogy tökéletesen igazodj igényeihez. Találd ki, szavak nélkül is, éppen mire van szüksége, mi esne jól neki. Erősítsd meg, igazold szakadatlanul fontosságát, kiemelt helyzetét, kivételes szépségét. Más szavakkal: légy megváltója; mindenható, tökéletesen és határtalanul gondoskodó, minden vétséget megbocsátó Szülőpótlék.

Ingatag érzelmei, pillanatonként változó hangulata okán a világról és rólad kialakított képe kiszámíthatatlanabb, mint a kora tavaszi időjárás. Egyik percben rendkívüli Pasi vagy, a másikon maga a Patás. Hiába töltöttél el vele néhány nagyszerű pillanatot, egyetlen, megítélése szerint célzatos ügyetlenségeddel – például zavarba hoztad kutyáját, zsebrák gatyában éktelenkedtél – mindezt érvénytelenítetted.

Terhesnek, unalmasnak tartja, hogy törődnie kell veled, de ezen érzést nem magának, hanem neked tulajdonítja. Nyomban rád bizonyítja, hogy te vagy a hibás, mert nem törődsz vele. Úgy akar föléd kerekedni, hogy rád tipor, kiherél, porrá zúzni igyekszik önbecsülésedet. Valószínűleg azért választott éppen téged első szolgájának, mert kiváló ígáslovat látott benned, ám azon van, hogy bebizonyítsa, neki ez nem elég. Még több figyelmet, még több gondoskodást, még több megértést, még több rajongást szeretne kapni. Közben úgy érzi, ő jóval többet ad – például megtűr maga mellett néhány percig akkor is, ha éppen nincs szüksége szolgálataidra –, de te ezért nem vagy hálás.

Neked tulajdonítja, benned látja, ami az ő sajátja. Ha el tudná viselni, hogy (egyebek között) akaratos, állhatatlan, bírvágyó, csalárd, erőszakos, érzelgős, felelőtlen, gyermeteg, indulatos, kétszínű, kicsinyes, kizsákmányoló, követelőző, közönsé-

ges, magamutogató, mesterkedő, öntelt, önző, regényes, romlott, rövidlátó, sekélyes, számító, szeszélyes, akkor is így cselekedne, mert meggyőződése, hogy mások is ilyenek. Elkötelezettség, elnéző jóindulat, hála, hűség, megbecsülés és szeretet hite szerint csak a mesékben létezik. A való életben csakis csellel, csalással, zsarolással lehet érvényesülni.

A tökéletes megértést, fontosságának és nagyszerűségének állandó tükrözését igényli. Azt várja, fogadd el őt olyannak, amilyennek magát látni szeretné. Másrészt feljogosítva érzi magát, hogy szolgálja – leginkább burkolt erőszakkal, befolyásolással, zsarnokoskodással – a maga kényelméhez idomítsa. Korlátlan hatalmat akar – felelősség nélkül.

Gondolkodása észszerűtlen; érzelmei irányítják. Szélsőséges esetben kóros hazudozó. Összekeveri az álmokat a valósággal. Könnyen befolyásolható, gyakorta áldozatul esik hízelgésnek és bókoknak. Társaságkedvelő; szakadatlanul keresi a kapcsolatokat – lényegében válogatás nélkül –, a figyelem, az izgalom és a gondoskodás forrásait. Szeretné a figyelmet magára vonni bármi áron. Kétségbeesetten sóvárog a feltűnésre és az érzelmek kiváltására. Botrányosan viselkedik. Fűvel-fával kacérkodik, elérhetőnek, kaphatónak mutatja magát. Viselkedése a függetlenség látszatát kelti, de a felszín alatt az önállóságtól való félelem, valamint az elfogadás, a figyelem, és a jóváhagyás iránti kielégíthetetlen igény bújik meg.

Semmilyen igénynek és szabálynak nem akar megfelelni. Az önbecsülését veszélyeztető megnyilvánulásokat – például az egyet nem értést, a hitetlenkedést, a kifogásokat, a nem hízelgő véleményeket – személye elleni támadásként értelmezi, és szertelenül dühös lesz. Helyzettől függően ellenségesen vagy fensőbbiségesen viselkedik. Retteg, hogy álcája lehull, lelepleződik a világ előtt, és szembe kell néznie tökéletlenségével.

Kitűnik eget verdeső önbizalmával, felületes bűbájával, szóbeli kifejezőkészségével. Továbbá rendkívüli érzékenységgel mások hangulatával, illetve az elutasítással kapcsolatban. Jól fejlett, kifinomult felderítő rendszere révén felismeri a fenyegető visszautasítás jeleit, s ez képessé teszi őt arra, hogy saját igényei szerint befolyásolja gazdászervezeteit.

Ha akadályozod vagy csalódik benned, nyomban leértékel. Duzzog, dühöng, gúnyolódik, gyalázkodik, megcsal, rágalmaz, siránkozik, tiltakozik, vádaskodik.

Éreznie kell, hogy képes téged irányítani, különben elveszti a talajt a lába alól. Ha nem tarthatja kezében a gyeplőt, nem játszhat saját szabályai szerint, rögvest odébbáll. Csakis egyoldalú, számára előnyös kapcsolatokban érdekelt.

Legtöbbször nem látja be, nem ismeri fel vagy nem ismeri be a belső zűrzavar, ellenségesség, gyengeség, reményvesztettség jeleit. Többször sejt, hogy gond van viselkedésével, ezért igyekszik kerülni a tartós kötelekeket. Fél, hogy csalárdságára, ürességére fény derül. Gyakran maga bomlasztja kapcsolatait; kirúgatja magát, vagy ő dobja el a másikat, mielőtt „lelepleződne”.

Ideje java részében boldogtalannak, tehetetlennek, üresnek érzi magát. Olykor rövid, feszült időszakok törnek rá: dacos, indulatos, ingerlékeny, vagy rövidlátó élvhajzásban merül el. Hányózik-vetődik; nem tudja kitalálni, mi kellene neki. Csak azt tudja, mi nem. Csak a rövid távú előnyöket ismeri, hosszú távra nem tud tervezni. Nem tud senki mellett hosszabb ideig lehorgonyozni. Kézről-kézre adják a férfiak, mert egyik sem talál benne annyi értéket, hogy hajlandó lenne őt maga mellett hosszabb ideig is megtűrni.

Telhetetlen; örökösen elégedetlen. Mindig többet akar, mint amennyit bárki adni tudna. Ő azonban mások szolgálatait lehetőség szerint nem akarja viszonzni. Mindenhez érdemtelenül – befektetés, erőfeszítés, munka, tanulás nélkül – szeretne hozzájutni. És nyomban, de azonnal! Az utolsó cseppig, és még azon is túl, ki akarja sajtolni másokból erőforrásaikat. Nem azért, mert gonosz, vagy mert nincs tisztában a jó és a rossz fogalmával. Egész életében leginkább azt tanulta meg, hogyan gyötörjön hatékonyabban másokat, hogyan vonja magára mások figyelmét, és hogyan irányítsa őket szoknyájának hatalmával szükségletei szerint. Hogyan találjon magának szolgálkat, akik elvégzik helyette a nehéz, piszkos és unalmas feladatokat. Hogyan kerülje el az elutasítást, és hogyan hárítsa el minden cselekedetével és óhajával kapcsolatban a felelősséget.

S minden, amit az ellátásért nyújtani tud, mulandó és sekélyes kifejezése, megjátszása az érzelmeknek: „Fontos vagy nekem; számítok rád a jövőben is; szeretem az okos fejedet; te egy egyszerű ember vagy.”

Lényegét tekintve üres élősködő. Híjával van minden egyedi tulajdonságnak. Gazdaszervezeteinek érzéseire és vágyaira van hangolva. Még önálló személyisége sincs. Gazdáitól kell megszereznie.

Fennmaradási módszere ellenben tökéletes! Befolyásolással eléri, hogy mások munkálkodjanak, végezzenek el helyette minden hétköznapi feladatot; teremtsék elő az élethez szükséges javakat, gondoskodjanak anyagi és érzelmi jólétéről, kenyelméről, biztonságáról. Feltűnik a színen (megszólalásig olyan külsővel, mint egy nő), és magára vonja a figyelmet. Magához köt valakit – formális kapcsolata mellett mindig biztosít magának más ellátási forrásokat is (természetesen, hogy több gaz-

dán csimpaszkodjon) –, betelepszik a készbe, és feléli a készleteket. S könnyedén továbblép, ha elsődleges gazdája már nem tud vagy nem akar kíváncsainak megfelelni, vagy feltűnik a láthatáron egy ígéretesebb, megfelelőbbnek látszó szolgáltató.

Csótányok közt

Amíg egy viselkedést folyamatos belső jutalom kísér, addig a cselekvés fennmarad.

Ha hölgyed állandóan feladatokat ad, ne panaszkodj ezért, ne dühöngj, ne vádaskodj. És főleg ne tégy semmit! Légy ehelyett az üres fecsegés Paganinije! Akárhányszor csak eszedbe jut, bármilyen képtelen időpontban és helyzetben, kérj tőle tanácsot, hogyan tudnál még inkább kedvében járni. Kérdezd meg újra és újra, jól emlékszel-e a kapott feladatokra, illetve nem kell-e még valami mást is elintézni.

Eszedbe ne jusson féltékenykedni, ha nőd Bökényre, Gázsóra, Táltosra stb. hivatkozik! Biztasd, hogy szerezzen még szolgálkat. Minden feladatra egyet vagy többet. Ecseteld neki részletekbe menően a bértartás előnyeit. Nem őt terhelik az igavonó körüli napi feladatok; akárhányszor szüksége van málhás öszvérre, kipróbált haszonállat várja, melynek tartásával, betanításával nem neki kell foglalkoznia és a többi.

Mondd el részletesen, mit fogsz tenni, ha elérkezik majd a kitüntetett (újmagyarul: szinguláris) pillanat. Lélekben felkészülsz, megközelíted a szemetest, elvégzed a hasonló helyzetekre előírt lelkigyakorlatokat, végül elővigyázatosan felemeled az edényt, és alaposan megvizsgálod, nem rejtőzik-e benne konyhai csótány (*Blatta orientalis*) – ennek kapcsán hevenyészve ismertetheted pároddal a csótányfélék rendszerét – és így tovább. Ha párod méltányolja erőfeszítéseidet, és megsimogatja okos fejedet, jutalmazd őt!

Vedd komolyan szerepedet, őrizd meg önuralmadat, légy természetes, bármi történjék is. Nem derülhet ki, hogy csak alakoskodsz!

Ha hölgyedbe szorult némi józan ész, végül maga viszi le a szemetet, kirúgja rongóit, állatrendszertani ismeretekre tesz szert és a többi.

Ha pedig nem cselekszi a mondottakat, és téged rúg ki – egy bonyodalom megoldása sokszor felszínre hozza a baj valódi gyökerét, ami jobbára szakításhoz, váláshoz vezet –, tiszta haszon! Mások nyakába varrhatod őt és vele kapcsolatos gondjaidat, s kereshetsz megfelelőbbet, aki leviszi a szemetet, nem tart háremet, és a csótányféléknek, illetve osztályozásuknak is avatott ismerője.

Hitelesítés

Dühös rá, tehát vagyok (Madame DESCARTES).

A legtöbb nőnemű ember számára az állandó érzelmi visszacsatolás létszükséglet. Éreznie kell, hogy hatalma van a számára fontos személyek fölött.

A kiszámíthatatlanságot fenyegetőnek érzi. Csakis akkor tudja magát többé-kevésbé biztonságban, ha minden helyzetet ő ural, mindenkit ő irányít. A dolgok menetének elképzeléseihez kell igazodnia, a szereplőknek eszerint viselkednie, különben elveszti a talajt lába alól. Ha nem tudja, mire számíton, ha a szereplők nem forgatókönyve szerint cselekszenek, kiszolgáltatottá válik; feldühödik, erőszakoskodik.

Nem számítanak szavaid: „örökös helyed van nálam; ásó, kapa, nagyharang...” Ezzel akár egyet is érthetünk. Mert mit érnek a szavak a tettekhez képest? Mindenki azt mond, amit akar.

Ám sajnos a tettek sem győzik meg hölgyedet. Hiába fordítod rá erőforrásaidat – időt, pénzt, fáradságot – következetesen, mindez neki semmit sem jelent. Tudniillik hite szerint alapértelmezésben jár neki az ellátás, nevezetesen a figyelem, a gondoskodás, a kényelem, vagyis az anyagi és az érzelmi jólét, a biztos hátország.

Nem tudja, mire van szüksége, csak azt, mire nem. Bármit ajánlasz, visszautasítja. Tudniillik nem az a feladatod, hogy megoldást találj nem létező gondjaira, hanem, hogy foglalkozz vele, megnyugtasd.

Csakis az győzi meg (átmenetileg), ha érzelmeket tud belőled kicsihozni. Ha térdén állva esedezel vagy falra mászol keservedben: „Könyörgöm, hagyd már abba! Dolgoznom kellene. Szorongat a határidő.” Vagy bomlott bikaként fújatsz, ha jelenlétben másoknak kellett magát, rólad pedig tüntetően nem vesz tudomást.

Figyelmen kívül hagyod észszerűtlen cselekedeteit, ama reményben, hogy ha nem erősíted meg számodra elfogadhatatlan viselkedését, majd tanul tapasztalataiból, és megváltozik? Délibábos álmodozás! Ahogyan a függő nem tud élni mákony nélkül, úgy az éretlen nő sem figyelem, hitelesítés nélkül. Előbb közölnek rólad ruhátlan képet a pletykalapok, mint ő visszafogná vagy feladná igényeit.

Figyelem, érzelmi visszacsatolás nélkül nem tud létezni. Lényegében mindegy, milyen előjelű figyelmet kap, csak foglalkozz vele. Féltékennyé tud tenni? Dühös vagy rá? Könyörögsz, hagyja végre abba? *Fontos* neked!

Kibírhatatlanul viselkedik, a végletekig elmegy. Inkább szembenéz a külvilágból érkező bármilyen fenyegetéssel, mint ürességével. Meg kell kapnia a hitelesítést bármi áron! Bárkitől! Elsősorban és magától értetődően attól, aki leginkább kézre esik. S mivel téged vert meg a sors egy ilyen könyörtelenül figyeleméhes, kérlelhetetlen akarnokkal, hát tőled.

Nem, nem ő a hibás, hanem te! Ő olyan, amilyen. Te választottad, te döntöttél úgy, hogy együtt élsz vele. Te vagy a felelős saját sorsodért! Nem kell eltűrnöd zsarnokoskodását! Igen, de ha nem teljesíted követeléseit, máshoz pártol, mással helyél...

És akkor mi van? Köszönd meg neki, hogy más életét teszi szerencsétlenné, és lépj tovább. Ha pedig nem akarsz sarkadra állni, panaszkodj! ...hátha mégiscsak megszán Teremtőd valami módon.

Nőmozgalom

Nő és férfi egyenlő. Amíg nem kell költöztetni, mozgatni a bútort.

Hölgyeink előjogokat, hatalmat és szabadságot akarnak. A többség jobbra kötelezettség és felelősség nélkül. Neked ezzel kapcsolatban nemigen van tennivalód. Hagyd, hogy az eszme hívei és pártolói keressék maguknak a bajt.

Gombház, sej, ha leszakad...

Azok a férfiak, akik eltűrik az erőszakoskodást, a tiszteletlenséget, s a hazugságot lényeges ügyekben, megérdemlik, hogy rossz házasságban éljenek.

Munkába indulsz, s leszakad kezelőgombod. Felvarrása három-négy perc; ha ügyetlenkedsz, lehet öt-hat is. Van még bő tíz perced, hát tűt fűzöl, gombot keresel.

Nőd azonban közbelép: majd ő megcsinálja helyetted a feladatot. De hát már befűzted a cérnát, és időd is lenne! Nem számít, menj csak, fontosabb dolgod is van. Pénzt kell keresned! Végy fel másik inget, van belőle elég. Hagyod magad lebeszélni szándékokról. Megéri huzakodni egy vacak gomb vagy ing miatt?

Délután ingedet ott találod, ahova a jeles hölgy ledobta. Nem teszed szóvá. Viszálykodni jelentéktelen ügyek miatt?

A következő napok egyikén aztán eltűnik szóban forgó ruhadarabod. Nem kérdezed, mi lett sorsa. Fontosabb a békesség.

Úgy tíz–tizenegy nap múltán eszedbe jut inged, s érdeklődsz, milyen sorsra jutott. Pizkos volt, bedobta a szennyesbe az áporodott ruhák közé! Majd kimossa, ha legendő rongy gyűlik össze.

De hát tisztán vetted elő vagy tíz napja!

Nem, nem volt tiszta; tessék, szagold! És hiányzik róla egy gomb! Így akarod felvenni?

Nem szólsz semmit, mert úgy hiszed a békességet fenn kell tartanod bármi áron. Felvarrod a hiányzó gombot, és kimosod ingedet. Vesztedre! Türelmetlen vagy, nem tudod kivárni a dolgok rendes menetét. Hat-nyolc percig hallgathatod részletes jellemzésedet, és ezen eset is bűnlajstromodat gyarapítja. Azon szakadatlanul bővülő, és soha el nem évülő jegyzékét, melyet hasonló esetekben nőd újra és újra fejedre olvas.

Tanulj az esetből, barátom! Bármit teszel, mindenképpen rosszul jársz. Ez a hasonló játszmák lényege. Ne mondj le csekélynek tűnő hatalmadról némi kényelemért és a békesség kedvéért. Öt percet vett volna igénybe a gomb felvarrása. Nagyjából kétszer ennyi ideig huzakodtál hölgyeddel. Értékes idődet áldoztad rá.

Hagytad magad rángatni; megerősítetted, hogy képes téged irányítani. Képes hatni rád, képes ujjá köré csavarni, tehát ő fontos! Az igazi az lett volna, ha dühöngsz, kiabálsz vele. Hát még ha földhöz is vágod a kalapod! Vagy térden állva könyörögsz kegyelemért.

Így múlik el életed. Kénytelen vagy időd java részében rá figyelni, vele, illetve igényeivel foglalkozni. Akarod vagy sem. Nem kegyelmez, de nem azért, mert rosszindulatú.

Nem tud magával mit kezdeni, nem képes magát érzelmileg ellátni. Rágja belülről az unalom, az üresség. Szakadatlanul figyelemre és hitelesítésre van szüksége. Éreznie kell, hogy ő fontos, kíváncsi, méltó a feltétel nélküli szeretetre. Ebből kifolyólag mindig számíthat rád és (vagy) másra, mindig lesz mellette valaki, aki gondoskodik róla.

A te igényeid nem számítanak, nincsenek is. Nem léteznek. Nem képes ugyanis rád, a másik emberre figyelni, mert teljes mértékben kitöltik gondolkodását és létét saját igényei. És hiába adsz meg neki mindent, mégis többet és többet, és még többet követel.

Az éretlen nőt körülvevő térrészben – állítják házasságban élő, nevük elhallgatását kérő fizikusok – a követelőzés olyan irtózatossá válik, hogy onnan sem szabadulhat. Nincs olyan erőforrás – idő, pénz, fáradság, figyelem –, melyet a nő ne

tudna bármilyen mennyiségben elnyelni. Ha malacot mutatsz, disznód is elkéri. Úrrá lesznek rajta a kétségek. Számíthat rád? A következő pillanatban is mellette leszel, gondoskodsz róla?

Az éretlen nő gondolkodásmódját, ítélőképességét, érzelmi és erkölcsi színvonalát tekintve nemigen különbözik a kisgyermektől. Számára mások becsülete, érzései, igényei, jogai, szükségletei stb. nemigen léteznek. Meg kell kapnia, amit akar. Nyomban és azonnal. Különben úrrá lesz rajta a rettegés. Hogy tudniillik ellátás, gondozás, védelem nélkül marad, és elpusztul, mert nem képes magáról gondoskodni.

Igyekszik úgy alakítani lehetőségeidet, hogy csupán rosszak közül választhass. Ha csak az ő igényeire figyelsz, tűrsz, alkalmazkodsz, nem véded meg érdekeidet, számodra jó választás nem marad.

Figyelmen kívül kell hagynod minden észszerűtlen cselekedetét és igényét. Ha beadod a derekad, ujja köré tud csavarni, neked véged! Nem tud többé felnézni rád, nem becsül. Megvet, mert hagyta magát szolgaként kezelni.

De csakis addig marad melletted, amíg irányítani tud. Ha nem játszhat saját szabályai szerint, vagy nem nyújtasz eleget, nyomban odébbáll, és keres magának más gazdaszervezetet, szülőpótlékot.

Asszonyi hatalom

Egy leány sem megy férjhez, mielőtt meg nem ölt egy férfiút az ellenségek közül (HÉRODOTOSZ).

Az ókor hír- és mesemondóinak beszámolóiban többször is feltűnnek a harciasnak lefestett amazonok. A kérdés nem az, léteztek-e valóságosan is, hanem, hogy kik is voltak ők valójában.

A homályban rejtőző kezdeteket és a mesés mellékszálakat leszámítva, az események láncolatát követve a madaiai, avagy médek (ma kurdok), és a kelet-európai pusztán egykor honos királyi szkíták (saját nevükön urak) kerülnek látókörünkbe.

A szkíták, avagy esküdtek egy csoportja az i. e. 8. században behatolt a Kaukázuson túli területekre. Az Aras és a Kura folyó lapályán, valamint az Urmia-tó környékén ütöttek tanyát. A szírek szövetségeseiként huszonnyolc évig uralkodtak Asszíria madaai birtokain (Syromedia: a mai Irán Kermánsáh és Kurdisztán tartománya). Az Asszír Birodalom összeomlása után derékhaduk visszatért a kelet-európai pusztára, és a Kaukázus északi előterében, a Kubán folyó környezetében telepedett le. A magukkal ragadott madaai népességnek a Dontól keletre jelöltek ki lakóhelyet.

A szkíták kisebb csoportjai nem tértek vissza Kelet-Európába. Madai és asszír kötelékekkel megerősítve hadi vállalkozásokba fogtak. Az egyik csapat letelepedett Észak-Anatóliában, az Irisz (Yeşilırmak) és a Thermodon (Terme) folyó mellékén. E terület volt az amazonok egyik lakóhelye, fő fészük pedig a Thermodon síksága. Amaszeia (Amasya) városát a hitrege szerint királynőjükéről (Amaszisz) nevezték el.

Az amazonok alakját főképpen a madai nőkről mintázták, kiknek a szokás feladatul szabta ellenségeik közül férfit ölni, különben nem élhettek házasságban. HÉRODOTOSZ (i. e. kb. 484–425.) szerint „egy leány sem megy férjhez, mielőtt meg nem ölt egy férfit az ellenségek közül. Némelyek tehát meg is vénülnek mielőtt férjhez mennének, nem bírván teljesíteni a törvényt” (TÉLFY JÁNOS fordítása).

A madaiak körében a nőuralom, anyajog volt elfogadott gyakorlat, amiről görög ragadványnevük – *günaikokratoumenoi* (asszonyok által uraltak) –, illetve ennek iráni megfelelője, az *ama zan* (asszonyi hatalom) kifejezés is tanúskodik.

A görögök az idegen neveket következetesen saját hallásukhoz, nyelvükhöz igazították. Ekként lett az *ama zan* szókapcsolatból, görögösen, *amazonoi* (emlőtlenek). S a női ékességüktől megfosztott hölgyek személyéhez, szokásaihoz görögjeink magyarázatul meséket is kerekítettek.

A HÉRODOTOSZ által feljegyzett monda szerint az amazonok a Thermodon folyó torkolatánál éltek. Harcba keveredvén a hellénekkal, csatát vesztek. A győztesek az amazon foglyokat hajón hurcolták magukkal, a harcias hölgyek azonban levágták fogva tartóikat. Hajójuk, mivel irányításához nem értettek, a Maiotisz (Azovitenger) partjára, a szkíták birtokaira sodródott. A szkíták összeakaszkodtak az amazonokkal, idő múltával azonban a küzdők megbékéltek, összeházasodtak, és utóbb a Don folyó bal partján telepedtek le.

PSZEUDO-HIPPOKRATÉSZ (i. e. 450–425. körül írt) így szól a nevezetes hölgyekről: „A nők lovagolnak, nyíllal lőnek, lóhátról dárdát dobnak, háborút viselnek és mindezt addig, amíg a szüzek társadalmában élnek. Ebből a társadalomból csak akkor lépnek ki, ha már három ellenséget legyőztek. Férjükkel sem élnek addig együtt, míg a kötelező törvény által előírt áldozatokat meg nem hozták. Azok, akik már férjet választottak, nem kötelezhetők arra, hogy továbbra is lovagoljanak, hacsak általános háború erre nem kényszeríti őket” (SATTLER JENŐ fordítása).

IUSTINUS (kb. 2. század) mesés elemeket is felsorakoztató beszámolója szerint két királyi származású szkíta ifjú, országából elűzetvén pártütő főurak által, nagyszámú fiatal férfiból álló csapattal elfoglalta Thermiscyra síkját Kappadókia tengerpartján, a Thermodon folyó közelében. A szkíták több éven át fosztogatták szomszédaikat, mígnem azok egymással szövetségzvéen elégtételt vettek rajtuk. A megölt szkí-

ták asszonyai erre fegyvert ragadtak, visszaverték ellenségeik támadását, megalapították kormányzatukat, és bosszút álltak férjükért is. S ne tűnhessen senki szerencsésebbnek az özvegyeknél, megölték az otthon maradt férfiakat. Ezen asszonyok voltak, IUSTINUS szerint, az amazonok ősei.

Az amazonok tehát – így fest a történelmi valóság – anyajogú közösségben élő madai nők voltak. Nem éltek férfiak nélkül, szokás szerint azonban nem házasodhattak, míg harci erényeiket nem bizonyították. A mesemondók pedig, kiket a tények önmagukban nem elégitettek ki, a jeles hölgyek alakja köré koruk ízlésének megfelelő regéket szöttek.

Három kívánság

1) *A nő csakis olyan javaslatokat tart elfogadhatónak, melyek hajszálra egyeznek saját elképzeléseivel.*

2) *Szívességek a második alkalomtól kötelességekké lesznek.*

3) *A nő nem becsüli azt, akin élösködik.*

A leplezett (együttműködési szándéknak álcázott) erőszak, vagyis a befolyásolás az érzelmi zsaroló viselkedésének alapelve, mely sekély érzelmekkel, a jogosultság érzésével és az önzéssel társulva alkalmanként szélsőséges formát is ölthet.

A zsaroló célja mindig az, hogy finomabb vagy durvább eszközökkel kierőszakolja igényeinek teljesítését. Szüntelenül befolyásolással él, hogy akaratát érvényesítse.

A gyermekded nő esetében a megtévesztés képessége, a befolyásolási módszerek a mesteri készség szintjén működnek. Már korai gyermekkorban kialakulnak, és egyre inkább kimunkálódnak évek gyakorlata, tapasztalatai során.

A jeles hölgy csalhatatlan ösztönrel tapint rá mások gyengeségeire, méri fel sebezhetőségüket. Kifinomult megfigyelési képessége arra szolgál, hogy meghatározza, milyen viselkedéssel vagy érzelmekkel lehet leginkább elnyerni mások csodálatát, jóváhagyását, támogatását. Nem csupán arra képes ráérezni, mit fogad környezete kedvezően, de azt is egykettőre megtanulja, melyek az ellenségesség, illetve az elutasítás jelei. Fokozott ébersége képessé teszi őt a gyors alkalmazkodásra és a csatlódások elkerülésére is.

Érdekeit elsősorban csellel, csalással érvényesíti. A *Gyámoltalan* vagy a *Vértanú* szerepét alakítja. Mesterkélt bájjal, érzékiségével próbálja lenyűgözni és magához kötni az embereket, hogy kielégítse vágyait a gondoskodást és a kötődést illetően. S ha gyermeki bájjával vagy szoknyájának hatalmával nem tud érvényesülni, vagy fokozni akarja a hatást, akkor gyötréssel, nyavalygással, perpatvarral, piszkálódással,

vádaskodással, zsörtölődéssel és a többi próbál előre jutni. Másszor kivételes adottságokat mutat magabiztosságban, vagy szakértője a hatalmi játszmáknak. Vagy éppen soha nem mond ellent. Készségesen egyetért bárkivel, de azt teszi, amit akar. Ha szembesíted őt viselkedésével, a kifogások és magyarázatok végtelen változatosságával szembesülsz. A felsorolt módszereket változtatva vagy egymással párosítva is képes hatékonyan alkalmazni.

S ha nem sikerül hatnia az emberekre, úgy hiszi, igazságtalanul bánnak vele, és megpróbálja kikényszeríteni az együttműködést fájdalomának és méltatlankodásának színpadias előadásával. Dühkitöréssel, fenyegetéssel, sírással, támadó magatartással stb. kényszeríti a „szabálysértőt”, hogy az teljesítse igényeit.

Első

– Valakinek ki kellene mernie a kádból a vizet!

– Szűzanyám! Eldugult a lefolyó?

– Szó sincs róla! *Okos ember* takarékoskodik. A fürdővizet felmosásra, mosogatásra, egyéb célokra is használja. (VALAKI, könyörgöm, ne fogadj el ételt-italt a mámitól!) De *neeem tudom* a tele vödröt a kádból kiemelni!

– Mamikám, nem lenne okosabb, ha nem merné tele a vödröt, vagy kisebb edényt töltené meg a vízzel?

– Hogy képzeli?! Csak nem fogok egész nap ugrálni egy kis víz miatt?

Második

– Valakinek ki kellene cserélni a lámpában az elemeket.

– Hadd lássam!

– Tessék! De minden második nap jönnie kell. Az ember használja a lámpát, megfélelkezik róla, nem kapcsolja ki, az elemek pedig órák alatt kimerülnek. Manapság nem tudnak, és nem is akarnak tartós holmikat gyártani. Heti három csomag elem, nyugdíjasnak kész anyagi romlás!

– Talán volna takarékosabb megoldás is. Akkumulátorok, s hozzá töltő. Fél év alatt megtérülne a kiadás. Vagy olyan lámpa, amelyik csak addig világít, míg kapcsológombját nyomva tartják.

– Akkumulátorról szó sem lehet! Lopom én a pénzt? A nyomógombos megoldás pedig kényelmetlen.

– Próbált már ilyen lámpát, mamikám?

– Nem, de kényelmetlen!

Harmadik

- Valakinek hoznia kellene egy lábost!
- Zománcosat vagy krómozottat?
- Hol él maga? A zománcos is szinte megfizethetetlen!
- Milyen színűt?
- Pirosat! Milyen más színű lehetne egy lábos?
- Mekkora?
- Olyan kisebbfajta...
- Na jó, mekkora volt a régi?
- Nem tudom, kidobtam.
- A fedője?
- Honnan tudhatnám melyik volt az?
- Mamikám, araszához mérve mekkora volt az a vacak lábos?
- Olyan kisebbfajta... És nem volt vacak! Csak valahogy leesett, behorpadt, és lejött róla a máz. De magának nem kerül semmibe. Hoz egy másikat. Felül a kerék-párjára...
- S mi van, ha nem megfelelő nagyságút választok?
- Milyen férfi maga? Még egy ilyen egyszerű feladatot sem tud elintézni? Ha rosszul választ, jó lesz magának!

Szó sincs róla, hogy a mámi ne tudna dönteni. Már döntött is! Megtalálta a megfelelő embert, akinek a feladatot és a felelősséget nyakába akasztotta. A továbbiakban nem óhajt a részletekkel, e világi, hétköznapi ügyekkel foglalkozni. A te feladatod intézkedni, kitalálni, mit szeretne. És készülj fel, hogy bocskort csinál a füledből, ha nem elégedett az eredménnyel!

És a ráadás

- Mennyi levest szedhetek?
- Egy kanállal elég lesz. De majd én szedek magamnak.
- Otthon majd szedhet magának! Tessék!
- Megbocsát, de csak egy kanállal kértem. Három sok nekem, nem tudok ennyit megenni.
- Ha nem kell, ott hagyja! Velem ne cigánykodjon!
- Bocsánat, de csak egy kanállal kértem!
- Magának semmi sem jó?! Erőszakoskodik itt velem!
- Úgy tűnik, csakugyan erőszakoskodik. Hiszen a mámi javadat akarja!

Csak éppen figyelmen kívül hagyja akaratodat, s úgy intézi, hogy a felelősséget is te viseld. És még azt is elvárná – mi másért lenne harapós? –, hogy csodáld, dicserd őt önzetlensége, magyellelkűsége okán.

Érti ő, mit szeretnél, de semmibe vesz. És úgy tesz, mintha csakis a te érdekeidet képviselné. Vele szemben az udvariasság olyan fényűzés, melyet adott helyzetben nem engedhetsz meg magadnak.

Ki kell állnod magadért! Fel kell ismerned, és el kell fogadnod: félelmeidnek foglya vagy. Számodra minden körülmények között fontos, hogy az emberek jó véleményel legyenek rólad. S közben nem veszed észre, hogy pontosan azt teszed, amit ők akarnak.

Mindannyian alá vagyunk vetve világunk törvényeinek. Gyűlölheted ezeket, de siker reményében nem veheted fel a harcot velük. Ha változást akarsz, neked kell megváltoznod. Egyetlen ember, kit többé-kevésbé uralhatsz, te magad vagy.

Felebarátod éretlenül viselkedik? Nem képes sajátján kívül más szempontot, véleményét figyelembe venni? Be akar vonni érzelmi világának zűrzavarába? Próbálkozhat. Téged azonban nem rángathat kedve szerint. Ragaszkodj álláspontodhoz. Ha nem ért a szóból, fordíts hátat neki! Ne végy róla tudomást! Ha felforgatja tehetetlen dühében a világot, ha a végítélettel fenyeget, akkor sem! Ha nem áll szóba veled többé – köszönd meg sorsodnak e kegyet –, akkor sem!

Egyébként pedig szóltam, ne fogadj el ételt-italt a mámitól, te szerencsétlen!

Eltérő szerepek

Nőt szaporítószervei, férfit erőforrásai teszik.

Nagyjából 235 000 év telt el, mióta szőrös öreganyáink és öregapáink színre léptek kelet-afrikai őshazánkban. Tettünk egyet s mást azóta, hogy bonyolultabbá tegyük mindennapi életünket.

Az ember viselkedését azonban még mindig ugyanazon késztetések irányítják, mint szőrös állati őseiét. A forma változik, a lényeg nem.

Nő és férfi alapvetően nem, szerepük szerint azonban eléggé különböznek egymástól. Bizonyos helyzetekben másként gondolkodnak és viselkednek, mert mást vár el tőlük szerepük, illetve közösségük.

A nők – bizonyítás nélkül, pusztán tapasztalati alapon is belátható – nem különösebb teljesítmény férfit fogni. Annál inkább az eltartó, gondoskodó, védelmező szerepében a jeles urat hosszú távon megtartani.

A fehérnépnek nem feltétlenül kell értenie a bazidiumos nagygombák osztályozásához. Nagyjában-egészében elegendő, ha kellemesen domborodik a megfelelő helyeken, tisztába teszi családját és eléjük tolja a tápot, nem tart túl gyakran színielőadást, nem zsémbel szakadatlanul, és nem szól bele a férfiak dolgába.

A férfinak, hogy nőhöz jusson, birtokolnia, szereznie kell valamit, amire a nőnek szüksége van. Ebből is világosan kitetszik, hogy a nőnek nem férfirra van szüksége. A férfi csak eszköz, hogy az áhított erőforrásokhoz általa hozzáférjen.

Tárgyilagosan szemlélve lényegében egyik félnek sincs szüksége a másikra. Szolgáltatásokra van szükségük, melyeket bárki mástól, pótszerektől is megkaphatnak.

Az asszony a férfinépet elsősorban aszerint értékeli, számíthat-e tőlük anyagi és érzelmi jólétre (biztonságra, csodálatra, figyelemre, gondoskodásra, kényelemre, kivételes bánásmódra, odaadásra, védelemre, akármi bármi egyéb), s hogy a kapcsolat nagyobb megbecsülést jelent-e neki környezetében és a többi.

Ha egy férfiú nem tud vagy nem akar erőforrásokat felmutatni, a hölgy túlélése kérdéses. Az volt az ősidőkben, s olykor ma is az. Hölgyeink, hacsak nem bolondok, jól teszik, ha vigyáznak érdekeikre!

A bajok elsősorban abból származnak, ha valamelyik fél felrúgja a szabályokat. Ha például jeles felebarátnőd úgy gondolja, neki jár egy éltető kapcsolat, egy szerető férfiú, aki határtalanul gondoskodik róla, minden ballépését elnézi, és neki mindezekért nem kell semmit nyújtania. S a szerencsétlenség megkoronázása, ha magad is egyetértesz ezen okoskodással.

Ha együtt akarsz élni valakivel, szolgálj ki észszerű igényeit, és követeld szolgáltataid ellentételezését! S ha felebarátod nem tud vagy nem akar osztozkodni, mondj búcsút neki. Nem a te feladatod pótolni mindazt, amit nevelésével kapcsolatban szülei, iskolái, illetve ő maga elmulasztott.

Ha valakit a mondottak nem győztek volna meg, olvassa meséinket. Tanúsítják a szerepek különbözőségét a hölgyeknek, illetve az uraknak szánt újmagyar malackodások is.

A hölgyeket megcélzó történetek rendszerint Csipkerózsika, Hamupipőke, Hófehérke stb. boldog házasságáról szólnak. Hercegnőink – általában így kezdődik a mese – ifjú korukban elhatározzák, hogy királynők lesznek.

Amint eladósorba kerülnek, jelentkeznek próbatételre a férjjelöltek. Az egyik részeseges disznó bőrében (röf, röf, fel... séges királykisasszony). A másik szörnyű sárkány alakjában (Süsü vagyok, de hódítani akarok). A harmadik pedig órákig nézi Vitéz László és az ördög szerelmes évődését a bábosoknál – a jeles hős vasfazékkal döngeti a Patást –, holott lovagi tornán kellene lennie.

Hölgyeink úgy érzik, cserben hagyta őket szerencsájük, összeomlott egész életük. Megállíthatatlanul zokognak; nem tudnak enni és aludni. Egy kopasz bácsi hatására belépnek a Rákos-menti téaszbe... (Bocsánat, ez egy másik mese!) Jelentkeznek egy Dr. ALMÁSI KITTI vezette önismereti csoportba, ahol találkoznak a szegény juhászbojtárral.

„Egészen elképesztő – mondja a legény –, hogy ennyire gyönyörű fehérszemélyeket nézhettem, úgy, hogy ők ezt megengedték nekem!” Ezt hallva hercegnőink el-sírják magukat, mert ettől az idegentől olyan figyelmet és gyengéd kedvességet kaptak, melyet kérőiktől soha.

Utóbb hercegnőinkre – meg kellett tanulniuk, el kellett hinniük magukról, hogy megérdemlik – rátalál a boldogság. Eljegyzi őket Jófogás stb. királyfi, s boldogan készülnek esküvőjükre. Hét országra szóló lagzit csapnak; Hencidától Bonchidáig folyik a jó bor. Részegek még a békák is az árokparton.

Jeles hölgyeinknek idővel születik két-három rakoncátlan kisgyermekük. Mind-egyik más apától. Nagyszerű férjük mindezt nem teszi szóvá, tudniillik ő is négy-öt másik után fizet tartásdíjat. Aki nem hiszi, járjon utána!

Mennyivel egyszerűbbek az urak olvasmányai! Jellemzően véget nem érő üzeke-désről tudósítanak Csipkerózsikával és Hófehérkével és Piroskával és igény szerint Farkassal is. A hét törpe és Nagymama képviselőjével folynak a tárgyalások.

Margitkám...

Hej, gyöngyvirág, gyöngyvirág! Lányoké a mennyország. Magas a csipkebokor. Legényeké a pokol (népdal).

Kislányom, te most még kiskorú vagy; beíratunk téged kereskedelmi iskolába. Mire elvégzed, felnőtt leszel. Akkor összeházasodtok Pityuval, és attól kezdve nem kell semmit sem csinálnod.

Próbatételek

A legeslegnagyobb kívánságom, hogy egyszer rendőri díszkísérlettel végighajthassak a főváros legforgalmasabb útjain, s ezalatt a világ valamennyi államfője, elnöke, meg királya, Trabantokban, Skodákban s Zaporozseceken ücsörögjön a lezárt mellékutcákban. De közben szeressenek! (SZILÁGYI JÁNOS).

Népmeséinkben a királyfinak három próbát kell kiállnia. A való életben a próbák száma a végtelenhez tart. A mesebeli és a hétköznapi hercegnők egyaránt azt akarják tudni, meddig mehetnek el, és meg akarnak róla győződni, milyen mértékben érezhetik magukat biztonságban hercegük mellett. Feltétel nélküli szeretetre

vágynak, s kizárólagosságra törekednek. („Ha valóban szeret engem, akkor félrete-szi saját igényeit, s csakis az enyémmel törődik.”) Bizonyos szempontból észszerűt-lenül viselkednek: gondoskodás, szeretet nélkül jövátéhetetlenül károsodik vagy el-pusztul a kisgyermek, a felnőtt azonban képes előteremteni, megszerezni, amire szüksége van.

Tegyük fel, megállapodsz szíved hölgyével, hogy egy bizonyos időpontban talál-koztok, de ő – nem feltétlenül van tudatában cselekedete okának – tetemes késéssel jelenik meg. Meglehet, még csak nem is értesít erről, illetve nem kér bocsánatot utó-lag.

Ha türelmedet veszítve felhívod – mielőtt megérkezne –, érdeklődsz, merre jár, miért késik: vesztettél, mert ellenőrzöd őt, féltékeny, túlságosan ragaszkodó tola-kodó stb. vagy. Ha nem érdeklődsz, akkor is vesztettél, tudniillik személye nem elég fontos számodra.

Ha szóvá teszed a késést – miután megérkezett –, akkor sajnos vesztettél, mert hölgyed csalódik benned. Tudniillik nem ér neked annyit, hogy órákig várakozz rá, és közben szeresd is őt ernyedetlenül. *Rosszfű* leszel, hölgyed pedig az *Áldozat* sze-repét alakíthatja. Lám, bebizonyosodott, hogy nem lehet benned megbízni.

Ha kivárod, míg megérkezik, és szó nélkül hagyod a késést, akkor szintén vesz-tettél, mert nem álltál ki magadért. Anyámasszony katonája, lepényszájú, pipogya, tesztesza, tutyimutyi alak vagy. A próbák pedig folytatódnak – szíved szép sze-relme mind többet és többet késik, esetleg meg sem jelenik a találkozón –, míg csak önuralmadból futja, vagy míg hölgyed teljesen el nem veszi megbecsülését irántad.

Akár tűrsz, akár pörölsz, mindenképpen veszítesz, s hercegnőd is rosszul jár. A látszat legalábbis ez. A józan ész érvei szerint ostobán viselkedik, a te szempontjaid szerint lehetetlen viselkedése azonban értelemmel bír saját (általában tudattalan) lelki valóságában. Számára – példánknál maradva – világunk valamivel biztonság-sabb hely, ha megjósolhatja: személye nem ér neked annyit, hogy minden szeszélyét elviseld. Vagy te nem érsz annyit, hogy megérdemeld őt. Ily módon bizonyítja hitét, hogy tudniillik senkiben sem szabad megbíznia, senkihez sem szabad túlságosan kö-zel kerülnie.

A legrosszabb, amit a gyermekded nő próbatételeivel kapcsolatban tehetsz, ha magad is éretlenül viselkedsz. Például bármi áron meg akarsz felelni lehetetlen igé-nyeinek. Vagy felháborodsz, dühös leszel rá, s megleckézteted, mert nem viselkedik úgy, ahogyan te azt megfelelőnek tartod.

Ne zsarnokoskodj! Nincs jogod uralni hölgyedet, akaratodat ráerőltetni. Ha nem ismeri fel érdekeit, a belátás nem vonja engedelmességre, s még fájdalmas tapasztalataiból sem tanul, ugyan mivel vehetnéd rá, hogy alkalmazkodjon, vegye figyelembe érdekeit? A szavak és a józan ész érvei lepereregnek róla. A rá kiszabott megszorításokat nyakára tett ígának tekinti, s igyekszik kibújni alóluk.

Mégis, ez itt a kérdés, hogyan lehet az efféle próbatételeknek, egymásnak ellentmondó, teljesíthetetlennek tűnő feltételeknek megfelelni? Meg kell változtatnod viselkedésedet. Itt az ideje, hogy felhagyj célszerűtlen próbálkozásaiddal, és harcmódort változtass. A helyzet, remélhetően észrevetted, csöppet sem lesz jobb attól, ha őt hibáztatod, és tőle várod a megoldást.

Fogadd el érzéseit és meggyőződését anélkül, hogy lemondanál sajátodról. Hölgyed felnőttnek látszik, de érzelmileg éretlen. Válsághelyzetben, ha elragadják indulatai, nem képes felnőtt módjára gondolkodni. Akár igazat adsz neki, akár nem, joga van érzéseéhez és véleményéhez. S ugyanezen jog téged is megillet. „Neked az a véleményed, nekem pedig ez, s bármelyikünk tévedhet.”

Először is, ne próbálj megfelelni a nő észszerűtlen igényeinek. Ragaszkodj saját elveidhez, igényeidhez, akkor is, ha kíméletlennek tűnsz. Nem a te feladatod őt megmenteni, eltakarítani utána a trágyát. Ha igazán szereted őt, hagyd, hogy szembenézzen viselkedésének következményeivel. Ha netán fájdalmas tapasztalataiból sem tanul, hagyd ott, mint az éretlen vadkörtét. Állj odébb. Minél többet adsz, minél több engedményt teszel, annál inkább visszaesik a gyermeki tehetetlenség állapotába. Te pedig egyre bosszúsabb és elégedetlenebb leszel, s végül megátkozod Noé apánkat, hogy nőt is vett be a bárkába.

Ne esedezz, mentegetőzz, panaszkodj, vádaskodj. Ne érvelj igazságod mellett, ne magyarázkodj. Ha valamiben hibáztál, ismerd el, kellő indok nélkül azonban ne kérj bocsánatot. Nem szükséges őt mindenáron megbékítened. Ha visszavonja figyelmét vagy elhagy, ne keresd, ne üldözd. Nem ő életed célja. Elsősorban saját felemelkedésedet kell cselekedeteiddel szolgálnod. Előbb magadon segíts, s azután majd meglátod, mit tehetsz másokért.

Voltaképpen senki sem kérheti rajtad számon, mit teszel, de akarva, nem akarva boldogságod és jövőd függ minden szavadtól és cselekedetedtől. Csak úgy van igazán értelme életednek, ha lehetőség szerint irányítani tudod sorsodat, és azokét is, például kiskorú gyermekeidét, akik tőled függenek.

Uralkodj indulataidon! Maradj tárgyilagos, ne veszítsd el önuralmat, bármit mond is. Határozottan, de szelíden kell fellépned. Személyét, viselkedését minősíteni legtöbbször nem vezet a kívánt eredményre. (Tulajdonképpen ezt hallja ki a bí-

rálatból: rossz vagy, mert így vagy úgy érzel, gondolkodsz, viselkedsz.) Beszélj saját érzéseidről, és hogy miként fogsz cselekedni, ha nem változtat viselkedésén. A felnőttek világában szokásos figyelmeztetések éretleneknél nem működnek.

Panaszkodik merev, önző szabályaid miatt? Jobb neki, ha alkalmazkodik, mintha megtanítanád őt a tehetetlen csecsemőt alakítani.

Azután pedig hölgyed viselkedésének okát, a viselkedés mögött rejtőző szándékot kell felismerned. És felnőtt módon ki kell lépned a rád osztott engedékeny, mindent megbocsátó Apa szerepéből. Ne add meg neki, amire vágyik, tudniillik a feloldozást a felelősség alól. Vállalva a kockázatot, hogy eleven szemet gyűjtesz fejedre, közöld vele félelem nélkül: „Annyit késhetsz, amennyit akarsz, de tíz percnél többet nem fogok rád várni. És ha még egyszer-kétszer késel, s nem tudod mulasztásodat kellően megindokolni, ne számíts rá, hogy eljövök.”

Ezzel azt üzened neki, hogy felelős tetteiért, és elvárod, hogy tartsa magát az együttélés szabályaihoz, és erőd is van megvédeni érdekeidet. Nem vagy hajlandó eltűnni észszerűtlen viselkedését. Ha elfogadod esztelen viselkedését, felbátorítod, és megerősíted hitében, hogy tudniillik bármit megtehet, következmények nélkül.

Ha szereted magad és felebarátodat, nem hagyod, hogy erőszakoskodjon veled, kihasználjon. Az éretlen ember is felel tetteiért, még ha nem is ismeri fel, vagy nem vesz tudomást róla. S van választási lehetősége. Éppen úgy, mint neked. Panasszal élhet vagy megszakíthatja a kapcsolatot, ha úgy érzi, méltánytalanul bánnak vele.

Ha kiállsz magadért, meglehet, hölgyed végítélettel fenyeget, faképnél hagy, mert nem akar hozzá alkalmazkodni. Nem vagy neki megfelelő, hozzá méltó társ, mert nem nézed el mulasztásait. Ez esetben ő sem hozzá illő ember. Jobban jársz, ha kiadod útját, megszabadulsz tőle. Kívánj neki sok szerencsét!

Könnyek a lekvárban

A sorozatok egy részének nem titkolt célja, hogy könnyed szórakozást ígérve felkeltsék a fogyasztók igényét bizonyos termékek iránt.

Ha kedveled a sorozatokat, nyilván ismered a legnépszerűbbeket. *Ágyhoz gipszelt szerelem; Alfonso megbánta a csókot; Cemende; Egyedül nehéz, együtt még nehezebb; Izaura és Férjeura; Kan angyal; Töketlen férjem.* S amiért epedve reszket minden nőnemű, INGA MAELSTRÖM felülmúlhatatlan remekműve, a *Könnyek a lekvárban*.

Elárulnám, nekem melyik kedves a sok közül, de sajnos nem emlékszem a címére. A szóban forgó hatásvadász alkotás egyik részében a ház úrnőjének rátarti leánya színpadiasan fojtogatja a dundi konyhalányt egy remek díványon.

A szépségszakma jelesei alighanem jó negyven percig fáradoztak, minden jelenet előtt, hogy a két leányzó fellépése kifogástalan legyen. Asszonyszemély számára a jó megjelenés – mintaszerű öltözet, tökéletes hajviselet, nemes vakolat, ajakpirosító és a többi – fojtogatás, illetve fuldoklás közben is múlhatatlanul fontos! Mert mit ér a televíziós szereplés, ha az ember lánya minősíthetetlen színű otthonkában és Böjti Boszorkány hajzattal jelenik meg? Ha a barátnők nem irigykednek!

A sorozatok egy részének nem titkolt célja, hogy könnyed szórakozást ígérve felkeltsék a fogyasztók igényét bizonyos termékek iránt. Van azonban az efféle alkotásoknak egyéb gyakorlati haszna is. Példának okáért családunk új jövevényeit felruházhatjuk a szereplők nevével. Legyünk azonban elővigyázatosak és mértéktartók, tudniillik nem minden idegen szó – például *imperfecto*, *porco*, *yegua* – tartozik az anyakönyvezhető nevek sorába.

Lássuk hát gyakorlati példán, miről is beszélünk. Pillantsunk be a manapság igen népszerűnek számító sorozatok egyikének előzetesébe.

Érzelmek forgatagában. A 2190. rész tartalmából (a fogorvosok szövetségének ajánlásával)

Esperanza Alonsót akarja a család kertészének és ágyasának, Alonso azonban Catalinánál is vállal néha munkát. Catalina mindent meg tud adni Alonsónak: szálalást, élelmezést, pénzt, és fogorvosi ellátást. Alonsónak ugyanis csak egy feje és két foga van, mint az ismert meseszereplőknek.

Esperanza elhatározza, hogy inkább a magányt választja, de zavarban van, mert több ilyen jellegű úr is hirdeti magát társskereső oldalakon. Színpadiasan szakítani készül Catalinával, s terveibe Alonsót is beavatja. A férfi nem helyesli e szándékot, ezért Esperanza kiadja az útját.

Alonso elhatározza, hogy tapasztalatai alapján megírja *A nők természetrajzát*, de balszerencséjére nem talál kiadót. Szégyenében elhatározza, hogy elbujdosik, és elszegényedett afrikai orrszarvúként (*Rhinocóresz afrikánusz*) tengeti hátralevő éveit.

Szándékát azonban nem tudja megvalósítani, mert Esperanza ragaszkodik a műfogsorhoz, s visszatér hozzá. Boldogságuk rövid életű, mert a nő találkozik első szerelmével, Juannal, akivel még Afortunado és Esteban előtt ismerkedett meg, és igényt tart a harmincnégy évvel ifjabb Mateo szerelmére is. Alonso képtelen megjegyezni a sorozat férfiszereplőinek névsorát, ezért Esperanza szakít vele.

Esperanza életében másnap feltűnik a tíz évvel ifjabb Tomás, akire Catalina is szemet vet. A férfit idős édesanyjára emlékezteti a ranch úrnője, ezért inkább Esperanza szoknyáján ül naphosszat.

Esperanza eközben Alonsót részesíti szerelmi örömeiben a kerti fészerben, ahol a férfi önkéntes száműzetését tölti. Tomást elkészeríti a mellőzés, de nem adja fel a reményt, hogy egyszer még közös vállalkozást indíthat Esperanzával.

Úgy tűnik, hamarosan sor is kerülhet a közös befektetésre. Ám Alonso – akit ki-merít barátnőjének szűnni nem akaró követelőzése – elhatározza, hogy különös kegyetlenséggel áll bosszút Tomáson: átengedi Esperanzát a férfinak. Esperanza szakít Alonsóval, és visszatér Tomáshoz. A férfi előmenetelét azonban derékba törí volt feleségeinek és három kiskorú gyermekének, valamint Esperanza egyik korábbi, és egy újabb udvarlójának, Pablónak, illetve Andrésnek feltűnése.

Catalina él a lehetőséggel, és felkínálja Alonsónak a kerti fészert, ahol eddig az olasz származású zongoraművész, Marco töltötte önkéntes száműzetését.

Folytatása következik.

Értelmező kisszótár férfiaknak

Ha a nők nem állnának elő szakadatlanul újabb és újabb igényekkel és követelésekkel, s a férfiak nem akarnának folyvást üzekedni, az emberiség még mindig a bokrokban csiripelne, és várná, mikor szórják ki a baromfinak az ocsút.

Avagy mit állít nőd – s mi a kendőzetlen valóság.

Egyedülálló vagyok – Naponta másfél napot lógok közösségi és társkereső oldalon, találkákat szervezek, vállalhatatlan (ivaros szaporodással kapcsolatos) párbeszédet folytatok, s alkalmanként kapcsolatot építek egyik-másik jelöltemmel. Tamás is átjön néha megetetni a macskákat, mozgatni a kerti bútort, kapirgálni a kertben. Te is tetszel nekem. Akad a ház körül munka bőven.

Konzervatív, monogám, hűséges típus vagyok – Ne merj kételkedni erkölcsösségemben! Az elmúlt négy évben harmincnégy pasim volt, és egyik sem kapott rajta.

Nekem a bizalom a lételemem – Ha nem akarsz felfordulást, ne nézd meg emlékkönyvemet, naplóm, levelezésem stb.

Utoljára két és fél éve voltam férfival – Azóta csak béna kacsákkal hozott össze balsorsom.

Főlösképpen aggódsz – István férfiasságáról a kép véletlenül került a számítógépemre. A fiam töltötte le valamelyik üzekedési oldalról. István mint férfi engem nem fogott meg! Tévedsz, nem buzdítottam!!! Az ő hülyesége, ha olyan képet kül-

dött, amiről azt sem tudtam, hogy ő küldte, és nem értettem, hogy miért tette, nem adtam rá semmilyen okot. Mindenkivel furcsán viselkedik, mert ő művész. Jelenleg nőket futtat. Undorral tölt el az ilyen kép, főleg mert prűd vagyok. Ő ezt sem tudhatta.

Fantasztikus pasi vagy! – Megérdemled, hogy kihasználjalak.

Felnézek rád, szeretem az okos fejedet – Tetszel nekem, de szegényes a szókinccsem. Megjavíthatod a fünyírót, ha kicsit is kitartó vagy. Sürgősen el kell végezni a ház körüli munkákat is.

Nem vagyok olyan nő – Mindenki babája vagyok, de próbálok jobb színben feltűnni.

Olyan éédes vagy, hogy az hihetetlen! – Jobb vagy, mint az átlag, de azért fuss még egy kört. Leesett pár cserép a háztetőről. Vedd már észre!

Te tényleg a mesékben élsz? – Hülye vagy?

Számítok rád a jövőben is – Van még egyéb ingó és ingatlan vagyonod?

Korábbi barátommal egy idő után már nem működött a kapcsolat – Folyton kime-rültek az elemek.

De ki őrzi az őrköt?

A bibliai történetekben a kerubok az élet fájához vezető utat, illetve a szövetség ládáját őrzik.

Sárkányról gyakorta értekeznek meséink; ritkábban a griffről. E mesebeli teremtmény (kerub, grüpsz) az ókori Keleten eredetileg kisebb istenség, védőszellem volt; kalauz és őrző. Kezdetben ember képében tűnt fel, később emberarcú szárnyas állatként (oroszlán, bika, sas) ábrázolták. Nem egyszer, rendszeren többedmagával, az Életfát őrizte.

A bibliai történetekben a kerubok az élet fájához vezető utat, illetve a szövetség ládáját őrzik. EZÉKIEL próféta látomásában négyorcájú, négyszárnyú, kerékkal bíró lények.

A *kerub* szó vélhetően az akkád *ka-ra-bu* (áldani) igében gyökerezik. A görögök, akik az idegen kifejezéseket rendre saját hallásukhoz, nyelvük szabályaihoz igazították, az alakilag hasonló *grüpsz* (kampós, pl. csőr, orr) szóból képezték a griff nevét.

A griffekről elsők között HÉRODOTOSZ tudósít részletesebben az i.e. 5. században. Beszámolója ARISZTEASZ (i.e. kb. 7. század) *Arimaszpeia* című elveszett elbeszélő költeményén alapszik. A költő elmondja: utazása során az isszédónész nevű

szkíta nép földjére jutott. Túl ezeken egyszemű emberek, az arimaszpoi nevű felekezet élt, ezeken túl az aranyat őrző griffek, és még ezeken is túl, egészen a tengerig, a magas észak hüperboreioi nevezetű lakói.

Az isszédónész névvel illetettek az Urál hegység keleti oldalán éltek, az arimaszpoi nevezetűek pedig az Altaj vidékén. Az északon túliak (hüperboreioi) a tajga és a tundra lakói voltak. Görögjeink róluk jószerével semmit sem tudtak.

A régi korok embere úgy gondolta, hogy a messze északon élő népek fiaai egyszeműek, és szárnyas teremtményekkel, pl. griffekkel hadakoznak.

Ő- és középkori forrásokban újra és újra felbukkan kicsi emberek és vándormadarak, többnyire darvak vagy hattyúk küzdelmének leírása és ábrázolása. A kínaiak jobbára kis- vagy rövid emberekről (hsziao zsen, tuan zsen) beszélnek. A küzdelmek színtere mindig a „világ vége”, többnyire a magas észak.

A 429. évben közzétett *Vej-lüe* 29. szakasza ekként nyilatkozik a rövid emberek birodalmáról. (Kang-csü a szkíta kankarok egykori országa, a mai Taskent vidéke, Jen-caj pedig a jászok törzsének hajdani lakóhelye a Szir-darja alsó szakaszánál.)

Tuan zsen királysága Kang-csü-től északnyugatra található. A férfiak és a nők valamennyien 3 csi [kb. 0,7 m] magasak. Nagyon sokan vannak.

Hosszú [oda] az út Jen-caj-tól és más királyságoktól. Kang-csü vénei azt mondják, hogy a kereskedők gyakran útjukba ejtik ezen királyságot. Valószínűleg több mint 10 000 li [kb. 4160 km távolságra van] Kang-csü-től.

A világ végén, ahol az égbolt közelít a földhöz, az emberek alacsonyok. Ahol az ég a földet éri, van egy nyílás, amelyen keresztül a vándormadarak elhagyják világunkat, hogy Madárországba (kínai forrásokban Daruország: Hao-kuo) repüljenek vedleni.

A madarak kapuján, avagy a föld reteszén fúj be a világba a hideg északi szél. Az erős szélben az ég függőnye ide-oda csapkod, és sok madár leli ott halálát. Kihullott tollaik megtöltik a levegőt. HÉRODOTOSZ e tollakat hópelyheknek mondja. Mentésére szolgál, hogy nemigen hitt a mesékben. Pedig nyilván tudta, hogy a görög napisten, Apollón a telet északi hazájában tölti, ahol tollakból készült oltára van, és évente hattyúk hozzák őt Görögországba.

Boreasznak, az északi szél megszemélyesítőjének csak egy szeme van, és Wotan mint szélisten szintén egyszemű. A kovács küklpszoknak – fújtatóikkal ők a szél urai – szintúgy csak egy szemük van.

E hiedelmekből az eurázsiai földrészen egykor szélesen elterjedt világképre lehet következtetni. E világszemléletbe próbálta beilleszteni a régi korok embere az általa ismert tényeket.

AISZKHÜLOSZ (i.e. kb. 525–456.), *Leláncolt Prométheusz* című művében az alábbi mesét olvashatjuk a griffekről és az arimaszpoi nevezetűekről. (A verset TRENCSÉNYI-WALDAFFEL IMRE fordította.)

Vigyázz tehát magadra, óva intelek,
s figyelmeztetek egy más borzalomra is.
A megnyúlt orrú griffeket kerüld ki, Zeusz
dühös kutyáit és az egyszemű lovas
arimaszposzok hadát; az alvilági rév
mellett, aranypatak körül tanyáznak ők.
Közel ne menj!

PAUSZANIASZ (kb. 110–180.) *Görögföld leírása* című munkájában, ha leszámítjuk a mesés elemeket, az ismert tényeknek, és az ezekből levonható észszerű következtéseknek nagyjában-egészében megfelelő történetet olvashatunk.

Ezen griffek – a prokonnészoszi Ariszteasz mondja költeményében – harcolnak az aranyért az isszédonoi népen túli arimaszpoi néppel. A griffek által őrzött arany, azt állítja, földből jön elő. Az arimaszpoi férfiak mind egy szemmel születnek. A griffek oroszlánhoz hasonló vadállatok, de csőrük és szárnyaik a sasmadáréhoz hasonlítanak.

Prasziai mellett [Attikában] van Apollónnak egy temploma. Ide küldik, így mondják, első gyümölcsüket Hüperboreia lakói, és a hüperboreiak, így mondják, átadják az arimaszpoi népnek, ők az isszédonész népnek, ezektől a [királyi] szkíták viszik Szinópe városába, onnan a görögök szállítják Prasziaiba, és az athéniek viszik Délosz szigetére.

A görögös, a görög névszókhoz hasonlóan toldalékolt furcsa népszegek – ne higgye, ki nem akarja – alkalmasint aranyőrző és izzító szavunkat rejtik. Az alábbi bekezdésben pedig *Szél* és *Boristen* nevére lelhetünk.

Görögjeinknél a griffek, díszítőelem formájában, a jó módúak kincseit, palotáit őrizték. HÉRODOTOSZ elbeszéli, hogy SZKÜLÉSZ (i.e. kb. 460–446.), szkíta királynak volt a borüsztheneiták városában (a Déli-Bug torkolatánál) egy nagy és szépséges palotája, körülötte fehér kőből kifaragott szfinxek és griffek álltak.

Emberfejű, oroszlántestű szfinxek is? Bizony, szerepük szerint ők is Őrzők voltak. És sárkányunk is – az emberi műveltségben mindennek van előzménye – alkalmasint a grifftől kölcsönözte az Őrző (és a címerállat) szerepét. Régi természeti hitünkben az Életfát sárkányok vigyázzák, amint azt a soproni Szent Jakab kápolna orommezejének díszítése is tanúsítja.

Meséinkben – pl. *Fehérlófia* – a griff nem őrző, hanem kalauz, mondhatnánk idegenvezető szerepében tűnik fel. A hős, miután legyőzte ellenségeit, az alsó világból griff hátán utazik a felső világba.

És ha ezek után, kedves olvasónk, látni is szeretnéd történetünk hőseit, sétálj el egyszer a Farkasréti temető főbejáratához. Hatalmas szobra (VERES KÁLMÁN alkotása) bal oldalon őrködik egy dombocskán.

A tudás hatalom (de nem boldogít)

Szaporodjatok és sokasodjatok... Ha szépszerével nem, meggy csellel, csalással (Természet Ösanyánk).

Megtudhatsz ezt-azt felebarátod személyiségéről, ha vizsgálod, mit tesz közzé, hogyan viselkedik közösségi és társkereső oldalakon, nem különben a való életben. Milyen képet fest magáról, milyennek szeretne látszani.

Első benyomásod – a zsigeri megézés – legtöbbször megbízható. Ne vesd el, csupán azért, mert nem találsz sejtéseidre magyarázatot.

Jó eséllyel bajkeverővel hozott össze balsorsod, ha gyerekes viselkedés (együttérzés, életcélok, észszerű gondolkodás, felelősségtudat, önuralom, tartós emberi kapcsolatok hiánya, továbbá gyalázkodás, indulatosság, magamutogatás, nagyzásosság, önközpontúság és a többi) jellemzi.

Ha az alább felsoroltak közül – terjedelmes, ám koránt sem teljes a leltár – több is jellemző rá, köszönj el tőle! Kíméld meg magad a céltalan érzelmi befektetéstől és a csalódástól.

Nem kötelességed magyarázkodni, miért húzod fel a nyúlcipőt, de ha rákérdez, tapintatosan – két bók között egy fájdalmas igazság – közölheted az okot.

„Nagyszerű ember vagy, és bár szeretem pl. a kutyákat és önkéntes megmentőiket, nem hiszem, hogy összeillenenék. Jobban vonzódok olyan személyhez, aki nem tesz közzé túl gyakran képeket magáról, kutyájáról és a többi. Nem szeretném elvenni tőled egy boldogabb lét lehetőségét.”

A „KöszönjeteK, ludak, én is asszony vagyok” szellemes, de bántó megnyilatkozás. Nem illik hozzád. Az úr a pokolban is úr, tudjuk REJTŐ könyvéből.

- Áldozat. „Volt férjem, barátom stb. bántalmazott, bujakórt ragasztott rám, kiemmizett stb.”
- Anyakirálynő. Minden gyermekének családneve más.
- Csak figyelemre, hitelesítésre vágyik. Mások érdeklődését tevékenyen, rendszerint befolyásolással szerzi meg.
- Csupán üríteni akar. Ellenséges, kötekedő, tiszteletlen. Elutasítja az együttműködést, az észszerű megalkuvást. „Na, megint megszólalt Nagyokos. És az ilyenek szabadon járkálnak a normális emberek között.”

- Elsősorban mások eredményeiből él. „Levitézlett hűtőgépből kutyaházat! Csatornaelemből madárodút! A képeket és a jelmondatokat vélhetően kölcsönözte.
- Felsőbbrendű, kihívóan öntelt. Eszközként, illetve trágyaként kezeli az embereket. „Térdre, paraszt!”
- Felszínes. „Számítok rád a jövőben is. Szeretem az okos fejedet. Te egy nagyszerű ember vagy.”
- Fennhéjázó, nagyzasos. Túlzottan büszkélkedik hódításaival, javaival, képességeivel, sikereivel. „Minden férfi engem üldöz szerelmével. Volt férjem, barátom, kutyám stb. is mind vissza akar szerezni.”
- Függő. Több mint négy-öt párja volt eddig, és sohasem élt hosszabb ideig egyedül.
- Harcos mozgalmár. „Minden ember egyenlő, de a nők egyenlőbbek.”
- Háremet, rajongótáborot, szolgahadat tart. Kizsákmányoló kapcsolatokban érdekelt. „Nem akarok elköteleződni, mert sokszor csalódtam. Barátokra van szükségem. Jóban vagyok valamennyi volt párommal, szomszédommal, de nincs köztünk semmi. Átjönnek néha kapirgálni a szemétdombon.”
- Hitvallása van. „Nekem a bizalom a lételemem.”
- Hozzászólása vagy megjegyzése többnyire nagyszabású, és saját magát hirdeti. Bókokra vadászik, hogy megerősítse törekeny önértékelését. „Adakozó vagyok, nagylelkű, a világ jobba tételén dolgozok, és terveim megvalósítása a siker küszöbén áll.”
- Igyekszik egyedülállónak mutatni magát. Legtöbb képén csak ő szerepel, esetleg kiskorú gyermekei, kedvencei (pl. kutyája, macskája). Életének lényegében egyetlen szereplője van: ő maga.
- Jelmondata van (rendszerint kölcsönzött), és nem áallja közre is adni. „Élni és élni hagyni. Vagyok, aki vagyok!”
- Jószerével semmit sem tudsz meg arról, mivel foglalkozik, milyen célok vezérlik, milyen vélemények, erkölcsi mértékek rejtőznek lelke mélyén. Ehelyett képeket látsz másodlagos ivari jegyeiről, kiskorú gyermekeiről, kutyájáról, macskájáról, madárodúiról, napelemes kültéri lámpákkal teletűzdelt kertjéről.
- Kiátkozott. „Senki sem szeret, családom nem áll szóba velem. Nem tudom, miért.”
- Kis kedvenc mint *kizárólagos* családtag. Macska. Minősített eset: Macskák!
- Kórosan derűlátó. „Mindig minden megoldódik! Az aggodalom felesleges! Szép az élet, mert széppé tesszük!”

- Megmentőt keres. „Én neeem bírom...”
- Mesterkedő. „Van »b« tervem. Könnyen találok magamnak valakit.”
- Mindenekelőtt szoknyájának hatalmával kíván érvényesülni. Fűvel-fával kacérkodik, kelleti magát. „Neked van a legnagyobb tarajod, Kakaska.”
- Naponta huszonhét órát lóg a Hálón. Képes beszámolót tart napirendjéről.
- Nem *olyan*. Ha állítása igaz, miért van tábla ajtaja előtt: „Uraim, húzzanak sor-számot!”
- Nem tud magával mit kezdeni. Rengeteg szabad ideje van, és egyetlen igazi barátja sem.
- Nemigen vannak saját gondolatai. Közhelyekre, népszerű mérvadókra hivatkozik. „Az embernek el kell vesznie, hogy megtalálja önmagát.”
- Öncélúan ragaszkodik a külsőségekhez. Képei általában a legelőnyösebb és leginkább csábító arcát mutatják.
- Romlott. „Gyöngéden ölelj át, és üss meg, kedvesem.”
- Rögeszméje a Beavatottak Tana. Gyógyító kristályok, kőkori étrend, pénzenergia. Avagy hogyan legyünk egészségesek, gazdagok, okosok, szépek és világhírűek egy év alatt. Meséinkből tudjuk: három nap egy esztendő.
- Szélsőségesen kifelé forduló. Csekély érdeklődésnek is óriási jelentőséget tulajdonít. Szinte azonnal megbízik másokban. Túl hamar, túl lelkesen kötődik.
- Szómenésben szenved. Tizenegy tartalmatlan hozzászólás két óra alatt.
- Tartalmas múlt. „Több kapcsolatom volt.” (És mindig ő nyert)
- Tételek között végül az utolsó: IGÉNYTELEN. Te is megfelelnél neki... Avagy „Jöjjön már végre valaki, akinek nyakába akaszthatom gondjaimat.”

Ha férfi vagy, légy férfi!

A szülői szeretet csakis a kisgyermeknek jár, aki nem tud magáról gondoskodni. A felnőttek világában a kapcsolatok haszonelvűek.

Csak éretlen ember hibáztatja folyvást a körülményeket, másokat. Éretlen ember mond le önként hatalmáról, és várja, hogy egy mindenható, határtalanul gondoskodó szülőpótlék lássa el, szabadítsa meg őt minden aggodalmától, és mondja is meg, mit gondoljon.

Nem vagy mindenható, de van némi hatalmad. Belátásod, képességeid és lehetőségeid szerint bármit megtehetsz. Amit elintézhetsz saját hatáskörödben, miért akasztanád mások nyakába? Keresd a megoldást! Szánj rá elegendő időt!

Mindenért, ami veled történik, magad vagy felelős; magadnak keresed a bajt. (Úgy gondolod, nem tehetsz róla, ha fejedre esik egy cserép virág? Miért mentél arra?!) Neked kell tehát gondjaidra gyógyírt keresned. Neked kell alkalmazkodnod, megváltoztatnod viselkedésedet. Ha valaki melléd áll, megköszönöd, de nem várod el, hogy fogja a kezedet, biztasson, megnyugtasson.

Ha úgy gondolod „jobb a tető ormán lakni, mint háborgó asszonnyal, és közös házban”, járd a saját utadat! (Jól semmiképpen sem járhatsz. Rosszak közül választ-hatsz kisebbet.)

Éretlen hölgyeink elsősorban anyagi és érzelmi jólétre, biztonságra, kényelemre vágnak, nem férfira? – Nincs ezzel semmi baj. A magunk szerepében mi sem vagyunk különbe. Mi sem vágyunk nőre. Csakis vagyunk áhítozunk!

Jeles hölgyeink jó része élősködő természetű? Úgy hiszik, egyedül nem képesek szembenézni sorsuk kihívásaival? Másoktól (egyebek között tőled) várják a figyelmet, a gondoskodást? – Az ő bajuk, nem a tied. A te feladatod, hogy vigyázz érdekeidre, és lehetőség szerint megakadályozd, hogy kizsákmányoljanak; ne kapjon senki tőled semmit érdemtelenül!

Másoknál különbe hiszik magukat? Teljesítmény és tehetség nélkül is csodálatot várnak el? – Keressék barátaikat a hasonszőrűek között!

Jeles hölgyeink oda mennek, ahová ocsút szórnak? – A verebekre sem haragszol, pedig ugyanezt teszik. De ha méltatlankodnál is, mit érnél vele? Nem értik, miért hadonászol, lármázol.

Érzékiségüket – egyetlen kelléküket, mellyel ideig-óráig uralhatják az irigyelt és megvetett férfivilágot – használják eszközként? – A majmokat sem ostorozod, pedig ők is élnek e módszerrel. Figyeld meg a páviánokat az állatkertben! S ha legközelebb hölgyed újra próbálkozik, mondd, hogy van szerencséd ismerni szőrös rokonait a Városligetben.

Igyekszik mindenhez ellenszolgáltatás nélkül hozzájutni? Nem hiszi, hogy a kiemelt bánásmódért hálásnak kellene lennie? – Ne hibáztasd őt, mert te is így viselkednél, ha nem lenne önbecsülésed, önbizalmod. Nézz keresztül rajta, és állj odébb!

Nyakadba akarja akasztani minden gondját, be akar telepedni a készbe, fel akarja élni javait viszonzás nélkül? – Miért háborognál ezért, hiszen a nünöke lárvája is ezt teszi gazdáival. Tanulmányozd a jeles bogár életét. Elismert rovarász is lehet belőled. Hölgyed pedig keresse másnál ellátását.

Füvel-fával kacérkodik, mások figyelmére vadászik, versenyeztet? – Sajnáld őt, mert belső értékek híján kénytelen önbecsülését külső forrásokból táplálni.

Megcsalt? – Köszönd meg neki az együtt töltött időt, és bocsásd útjára.

Minden jó, ha a vége jó (vagy ha kevéssel is beéred)

Szeretni valakit: úgy elégteleni ki szükségleteinket, hogy tekintettel vagyunk az ő érdekeire is.

Úgy gondolod, arra biztatlak, légy önző? Igen! De csak annyira, hogy gondoskodhass másokról is.

Hogyan adhatnál, ha te sem vagy ellátva? Hogyan szavatolhatnád mások biztonságát, ha magad sem vagy biztonságban?

Adj hálát – hited szerint Teremtődnek vagy Természet Ősanyádnak –, hogy felruházott téged nagyszerű képességekkel, okossággal, ügyességgel. Elő tudod teremteni az élethez szükséges javakat, gondoskodni tudsz magadról, orvosolni tudod bajaidat, s nem kell kitalálnod mindenféle kifogást, hogy indokold a semmittevést.

Képes vagy alkalmazkodni, tanulni, fejleszteni személyiségedet és így tovább. Nincs szükséged szakadatlan hitelesítésre; nem kell feltétlenül mások érdeklődésével, mércéjével, véleményével mérned magad. Egyedül is meg tudod állni helyedet az életben. Úgy el vagy látva, hogy másoknak, az arra érdemeseknek is juttathatsz értékeidből és javaidból.

És legvégül – kitaláltad – néhány szó a szerzőről

Bármit mondasz vagy teszel – akár távozhatsz is az árnyékvilágból –, a Nap holnap is felkel.

Élete első hat éve úgy telt el (ha ugyan jól emlékszik), hogy még zongorát sem látott. Ellenben már négyéves korában eredetiben olvasta Ciróka és Maróka történetét. *Ciróka jó kiscica volt, és a jobb füle fehér. Maróka rossz kiscica volt, és vele esett meg minden valamirevaló kaland, mely egy szőrös kandúr egyébként sivár életét elviselhetőbbé teszi.*

Szerzőnk a görögök nyelvéről leginkább csak annyit tud, hogy τῦπός szavukat a hellén atyafiak szkíta őseinktől kölcsönözték az időszámítás előtti Aranykorban. Ha valaki erre azt mondja: Túrót! – a lényegre tapintott.

Köszönetnyilvánítás

A szerző megköszöni néhai anyai öreganyjának a tanácsot, a leghasznosabbat, melyet életében asszonyszemélytől kapott: „Ne rontsd a kezedet, kisfiam!”

Olvasmányok

- ARANY, J. (1998): A Jóka ördöge. Pórrege. In *Verstár'98 – a magyar líra klasszikusai, félszáz költő összes verse*. [Elektronikus dokumentum.] Budapest.
- BAUMEISTER, R. F. and VOHS, K. D. (2004): Sexual economics. Sex as female resource for social exchange in heterosexual interactions. *Personality and Social Psychology Review* 8 (4): 339–363.
- BERENTÉS, É. (2012): *Az érett személyiség*. Az emberi siker, a hatékonyság, és a boldogság személyiség háttere. Budapest.
- BIRCH, A. (2015): *30 Covert Emotional Manipulation Tactics*. How Manipulators Take Control in Personal Relationships. [Without a place of publication.]
- BRAIKER, H. B. (2001): *The disease to please*. Curing the people-pleasing syndrome. New York.
- BRAIKER, H. B. (2004): *Who's Pulling Your Strings? How to Break the Cycle of Manipulation and Regain Control of Your Life*. New York, Chicago, San Francisco, Lisbon, London, Madrid, Mexico City, Milan, New Delhi, San Juan, Seoul, Singapore, Sydney Toronto.
- BUSS, D. M. (2019): *Evolutionary Psychology*. The New Science of the Mind. Sixth Edition. New York.
- BUSS, D. M. and SCHMITT, D. P. (1993). Sexual Strategies Theory: An Evolutionary Perspective on Human Mating. *Psychological Review* 100 (2): 204–232.
- CROCKER, J. (2002): The costs of seeking self-esteem. *Journal of Social Issues* 58 (3): 597–615.
- ENGEL, B. (2002): *The Emotionally Abusive Relationship*. How to Stop Being Abused and How to Stop Abusing. Hoboken, New Jersey.
- GIBSON, L. C. (2017): *Érzelmileg éretlen szülők felnőtt gyerkei*. Hogyan gyógyíthatjuk meg az elérhetetlen, elutasító vagy én-központú szülők okozta lelki sebeinket? Budapest.
- HAUCK, P. (1974): *Fő a nyugalom!* Hogyan küzdjük le frusztrációnkat és dühünket? [Budapest.]
- HAUCK, P. (1990a): *Így szeress, hogy szeressenek!* [Budapest.]
- HAUCK, P. (1990b): *Mitől jó a házasság?* [Budapest.]
- HAUCK, P. (1999): *Hogyan bánjunk az örjítő alakokkal?* A mindennapi élet kihívásai. Piliscsaba.
- KISFALUDY, K. (1998): A bánkodó férj. In *Verstár'98 – a magyar líra klasszikusai, félszáz költő összes verse*. [Elektronikus dokumentum.] Budapest.

- LERXST, D. (2017): *The MGTOW Solution*. Reclaiming your life, your happiness, and your freedom. [Without a place of publication.]
- LEVINE, A. and HELLER, R. (2010): *Attached*. The New Science of Adult Attachment and How It Can Help You Find—and Keep—Love. New York.
- MALKIN, C. (2017): *A nárcizmus pszichológiája*. Hogyan ismerjük fel és kezeljük az önimádókat? Budapest.
- MILLER, G. (2006): A párválasztó agy. A párkapcsolat szerepe az emberi agy evolúciójában. In KOVÁCS, I. (szerk.): *Test és lélek*. Budapest
- MILLON, TH. and DAVIS, R. (1996): An Evolutionary Theory of Personality Disorders. Pp. 221–346. In CLARKIN, J. F. and LENZENWEGER, M. F. (eds): *Major theories of personality disorder*. New York.
- MOIR, A. and JESSEL, D. (1991): *Brainsex*. The Real Difference Between Men and Women. [London.]
- OAKWOOD, A. [DOUBRAVSZKY, S.] (1992): *Mikor mondjunk nemet, és hogyan*. Avagy: út az önbecsüléshez. [Budapest.]
- OLDHAM, J. M. and MORRIS, L. B. (1990): *The Personality Self-Portrait*. Why You Think, Work, Love, and Act the Way You Do. New York.
- PECK, M. S. (2006): *A járatlan út*. A szeretet, a hagyományos értékek és a szellemi fejlődés új pszichológiája. Budapest.
- PETŐFI, S. (1998): Ezrivel terem a fán a meggy... In *Verstár'98 – a magyar líra klasszikusai, félszáz költő összes verse*. [Elektronikus dokumentum.] Budapest.
- PSEUDO-HIPPOKRATES in SATTLER, J. (1964): Hippokratész könyve a levegőről, a vízekekről és a vidékekről (Liber de aere, locis et aquis). *Az Országos Orvostörténeti Könyvtár közleményei* 33: 9–31.
- PUSKIN, A. Sz. (1974): Mese a halászcserjéről meg a kis halról. In *Mesék*. Bratislava.
- QUIRK, J. (2009): *Prűdek és paráznák*. Budapest.
- RIEMANN, F. (2011): *A szorongás alapformái*. Budapest.
- SIMON, G. (2009): *Bárányszőrben*. A nyílt agressziótól a manipulációig. Budapest.
- SZENDI, G. (2008): *A nő felemelkedése és tündöklése*. Budapest.
- TÉLFY, J. (1863): *Magyarok őstörténete*. Görög források a scythák történetéhez. Pest.
- TOWNSEND, J. M. (1998): *What Women Want—What Men Want*. Why the Sexes Still See Love and Commitment So Differently. Oxford, New York.
- TWENGE, J. M. and CAMPBELL, W. K. (2009): *The Narcissism Epidemic*. Living in the Age of Entitlement. New York, London, Toronto, Sydney.

Látogatók: 10 online, 3 robot, 1 Lajos.